

Olen juonut Pietarissa, olen
juonut Moskovassa
Olen juonut Kostromassa ja
Rjazanissa
Olen juonut Lagavulinia ja
Laphroaigia,
Kyytipojaksi ruohoa ja sie-
niä.

Kelttiläisiltä bardeilta BG on
aikanaan omaksunut omien sa-
nojensa mukaan kyvyn yhdistellä
tekstejä, traditioita ja kokonaisia
kulttuureja musiikissaan. *Kulku-
rilla* on perinteisiä kelttisävelmiä,
joista BG on tehnyt venäläiset
juomalaulut, mutta toki myös
juomaisen pimeät puolet ovat
esillä – krapulan metafysiikka on
kiinnostanut BG:tä 1980-luvulta
lähtien, Yleiskansallisen krapulan
enkeli -metaforasta tuli perestroi-
kan tunnuksia. Uudella levyllään
hän laulaa:

Äiti, en voi enää juoda
Äiti, en voi enää juoda
Äiti, kaada pois kaikki mitä
pöydällä on,
En voi enää juoda.

Äiti on klassinen rock-motiivi,
ja venäläinen sankariäiti löytyy
lähes jokaiselta BG-levyltä: "Soi-
tin äidilleni / Äiti oli oikeassa
/ Kun sanoi: soita viipymättä /
Miehelle Kemervon". Sen sijaan
rock'n'rollin kuningas Elvis taitaa
esiintyä BG:n uudella levyllä
ensi kertaa, vielä toisen deby-
tantin eli Dostojevskin rinnalla.
Molempien elämäkertoista BG
löytää uusia ennenkuulumattomia
faktoja, mutta uuden levynsä hil-
peimmät säkeet hän on omistanut
Elvikselle:

Joko sinulla on liian pehmeät
elkeet
Tai sitten olen tosiaan koske-
maton.
Elvis Presley oli Venuksen
kuningattaren
Ja taganrogilaisen kriminaalin
poika.

Hän tuli maailmaamme pelas-
taakseen meidät murheelta,
Hän jätti vaaleanpunaisen
Cadillacinsa taivaaseen;
Hän käveli Valkoiselta Mus-
talle merelle,
Kohautteli hartioitaan ja lau-
loi: "Oo beibi, beibi, beibi!"

Huoleton venäläinen kulkuri
on harmiton albumi, joka kestää
kuuntelua ja huvittaa aikansa,
mutta ei tuo varsinaisesti mitään
uutta BG:n tuotantoon saati ve-
näläiseen nykymusiikkiin. Jota-
kuinkin kaikki levyllä käytetyt
ainekset ovat kiehuneet BG:n
sopassa jo vuosia. Yhden mielestä
BG kirjoittaa tänään parhaita teks-
tejään, toisen mielestä hän toistaa
itseään. Sanoisin, että molemmat

ovat oikeassa. BG toistaa itseään
aina, hän kierrättää nytkin omaa
tekstiään tapansa mukaan, mutta
koska hän on tehnyt niin jo yli
30 vuotta, on tuo kierrätysteksti
hioutunut monimerkityksisistä
rosoistaan ja tarpeettomasta vai-
keaselkoisuudestaan viihdyttä-
väksi kirjalliseksi anekdootiksi.
Musiikki seuraa vaihtoehtoisia
muotivirtauksia sopivasti muu-
taman vuoden ajastaan jäljessä.
Tekijä itse luonnehtii levyään:
"Luonnollisuus ja huolettomuus
ovat seurausta siitä, ettei ole
syytä huoleen. Kaikki on Jumalan
käsissä. Olemme kaikki yhä vä-
hemmän huolissamme." Kuinka
hyvä onkaan rockrunoilijan elää
Putinin Venäjällä!

Tomi Huttunen

"Kun voitot lasketaan miljoonissa, ihmiselämä tai kunnia ei merkitse mitään"

Putinin Venäjä -näytelmä on
raadollinen kuvaus sotaikäyvästä
maasta, jossa ihmisoikeudet polje-
taan valtion edun alle. Näytelmän
viisi tarinaa heijastelevat nyky-
Venäjän ongelmallista kehitystä
Neuvostoliiton romahduksen jäl-
keisessä sekasortoisessa tilassa.

Ehkä hän ampui Jaroslavin. En
pysty vieläkään nukkumaan.
Näen hänen silmänsä, kapean
kaistaleen muuten peitetyistä
kasvoista.

Teatterisalin takaseinälle hei-
jastuu kuva burkhaan pukeutu-
neen naisen tummista silmistä.
Pian kuva vaihtuu. Katsojien
eteen tuodaan tasaisena jonona
kuvia, joissa näytetään sotaa käy-
vän Venäjän erilaisia todellisuuk-
sia. Jaroslav on yksi Tšetšenian
sodan viattomista uhreista, loka-
kuussa 2002 Moskovan Dubrov-
ka-teatterin terrori-iskussa kuollut

nuori poika. Kertojana näytelmän
ensimmäisessä tarinassa on Ja-
roslavin äiti Irina Fadejeva, joka
jää iskussa henkiin.

Irian tarina on yksi viidestä
monologista *Putinin Venäjä* -näy-
telmässä, joka perustuu toimittaja
Anna Politkovskajan samannimi-
seen teokseen. Politkovskaja on
kirjoittanut laajasti Tšetšenian
tapahtumista; sodasta, siviileistä
ja ihmisoikeusloukkauksista.
Kirjaan on haastatteluiden perus-
teella kerätty kokoelma tarinoita
nyky-Venäjän todellisuudesta.

Näytelmän ohjaajat Johanna
Hammarberg ja Anna Veijalainen
ovat halunneet tuoda nämä tarinat
näytelmäksi herättääkseen yhteis-
kunnallista keskustelua. Heidän
päämääränään on esittää erilainen
kuva Venäjästä kuin se, mihin
olemme yleensä tottuneet. Veija-
lainen on näytelmän dramaturgi
sekä yksi viidestä näyttelijästä.
Näytelmä on Helsingin KokoTe-
atterin ja Lahden Teatteri Vanhan

Jukon yhteistuotanto.

Esitys on hyvin pelkistetty. Viisi näyttelijää istuu näyttämön edessä tuoleillaan. Näyttämö on tyhjä lukuun ottamatta takaosassa olevaa kangasta, jolle heijastetaan tasaisena virtana kuvia sodasta; sotilaita, haavoittuneita, lapsiuhreja, ja välillä armeijan ylipäällikkö Putin lomailemassa. Kuvien sokkivaikutus on vahva, etenkin niinä hetkinä, kun kertojien sanat tuntuvat suoraan kuvailevan takana näkyvää raakaa todellisuutta. Kuvien luoman maailman ja tarinoiden välille syntyy välillä myös suuria kontrasteja. Näin etenkin kahdessa viimeisessä monologisessa, joiden kertojat kilvan keuhuvat sitä, kuinka ovat onnistuneet käyttämään maan sekasortoista tilaa hyväkseen.

Näytelmä alkaa Irina Fadejevan tarinalla. Se kertoo äidin ja hänen poikansa viimeisistä hetkistä kaapatussa teatterirakennuksessa, ja samalla se on kuvaus siitä, miten Venäjän nykyjärjestelmässä yksilön oikeudet poljetaan valtion edun nimissä. Äiti taistelee turhaan saadakseen selville totuuden poikansa kuolemasta. Viranomaiset ovat tunnustaneet vain neljä luoteihin kuollutta uhria Dubrovkan iskussa, Jaroslavin ollessa viides, "epävirallinen". Äidille annettiin pojan kuolintodistus, jossa kuolinsyy on kohdalla oli tyhjä viiva. Kaikki todistusaineisto terrorismivastaisten erikoisyksikköjen iskusta on julistettu salaiseksi, ja yrittäessään saada viranomaisilta vastauksia Irina joutuu itsekin painostuksen ja uhkailujen kohteeksi. Teatterissa näyttämön edessä istuu murheen murtama äiti, nainen, jonka järjestelmä on ajanut apatiaan, ja joka ei pysty enää suunnittelemaan tulevaisuuttaan.

Toinen monologi kuvaa Venäjän oikeusjärjestelmää ja sitä, miten järjestelmä on toisille oikeudenmukaisempi kuin toisille. Oikeuslaitosta pidetään maassa

yleisesti presidentin hallinnon alaisena. Tuomiot eivät perustu todistusaineistoon, vaan siihen millaiset ideologiset tuulet Kremlessä puhaltavat. Tämä tarina kertoo yhden poikkeustapauksen Venäjän armeijan itseään suojelevassa sota-oikeudessa. Kyseessä on eversti Juri Budanovia vastaan nostettu oikeusjuttu. Budanov sieppasi, raiskasi ja murhasi tšetšeenityttö Elza Kungajevan, sattuvasti juuri samana päivänä, jolloin presidentti Putin lausui virkavalansa. Oikeutta Budanovia vastaan käytiin yli kolme vuotta. Hän sai jo kertaalleen vapauttavan tuomion, mutta lopulta hänet tuomittiin kymmenen vuoden rangaistusvankeuteen. Tulos oli pitkälti niiden yksilöiden ansiota, jotka uskalsivat nousta vastustamaan järjestelmän omavaltaisuutta. Samoin läntinen painostus Venäjän johtoon muutti ideologisia painotuksia Kremlessä. Monologi esitetään kuolleen tytön näkökulmasta. Materiaalina on käytetty Venäjän oikeuslaitoksen tuottamia kuulustelujen oikeudenkäyntipöytäkirjoja.

Kolmas monologi esittelee Rinatin, Afganistanin ja kahden Tšetšenian sodan veteraanin, joka pelkää paluuta siviilielämään. Mies on hermoraunio. Tuntuu kuin pieninkin ääni katsomosta saisi hänet vetämään sormensa liipaisimelle. Tarina kertoo samalla armeijan rappiotilasta. Venäjällä ei ole mitään annettavaa sen armeijassa palvelleille ja loppuun palaneille ihmisille. Valtiolla ei ole resursseja huolehtia edes omasta sotakalustostaan, saati valmistaa sotilaitaan rauhanajan. Katsojalle tulee tunne, että sodan jatkumisesta on tulossa itsetarkoitus. Kertoja Rinat on sotilas, joka ei osaa muuta kuin sotia. Lähdettyään armeijasta hän todennäköisesti on ryhtynyt palkkasoturiksi, kuten monet muutkin entiset sotilaat. On pelottavaa ajatella, kuinka monia Rinatin kohtalon jakavia ihmisiä

Venäjällä elää.

Neljäs monologi kertoo Venäjän nykyjärjestelmän suojoissa kukoistukseen nousseesta henkilöstä, joka ilmoittaa heti alkuun rakastavansa Putinia. Tanja on Donin Rostovista Moskovaan muuttanut entinen insinööri, joka loistavien kauppiastaitojensa ansiosta onnistui luomaan itselleen mittavan omaisuuden. Tanja on oppinut kuinka venäläinen kapitalismi toimii. Hän tietää ketä lahjoja ja kenen avulla saa myös poliittista valtaa. Hän elää mottonsa "rahalla saa ja minä saan paljon" mukaan.

Viimeisen monologin kertoja on Pavel "Paška" Fedulev, joka nousi Jeltsinin vuosina pikkurikollisesta Jekaterinburgin rikollisyndikaatin johtoon. Hän kuuluu oligarkiaan, siihen osaan venäläisistä, johon edes presidentti ei uskalla koskea. Fedulev aloitti ostamalla spriitä ja laimentamalla sen vodkaksi. Tällä hetkellä hän omistaa jopa Jekaterinburgin miliisilaitoksen. Hän raivasi vastustajia pelistä keinoja kaihtamatta. Häntä vastaan nostettiin kolme syytettä palkkamurhasta, mutta kaikki jutut haudattiin vähin äänin. "Sellaista Venäjällä on nykyään: jos tapat jonkun saat arvostusta." Näytelmä päättyy Fedulevin lakonisesti esittämiin kommentteihin siitä, kuinka epä-tasaa-arvoinen Putinin ajan järjestelmä on. Taustalla pyörivät kuvat edelleen jatkuvasta sodasta.

Näytelmä piirtää kuvan Putinin Venäjistä, muttei kuvaa sitä puolta, joka useimmiten näytetään julkisuudessa. Puheenvuoron saavat ne henkilöt, jotka normaalisti halutaan vaientaa. Useassa monologisissa kertojat kuvaillessaan Venäjän kehitystä samalla myös suhteuttavat maansa tilanteen länteen. Oikeustuomio eversti Budanovia vastaan saatiin ainakin osittain Saksan liittopäivien ja kansleri Schröderin painostuksen ansiosta. Näytelmän Tanja puolestaan toivoo, että ulkomailla

saataisiin tietää, miltä venäläinen raha haisee.

Putinin Venäjä -näytelmän perusteella katsojalle tulee tunne, että kehitys Neuvostoliiton romahduksen jälkeen on ollut kaikkea muuta kuin helppoa. Venäjän käymät sodat jatkuvat vielä pitkään ihmisten mielissä ja toimissa. Suunnitelmatalouden jälkeen maassa kehiteltiin kapitalismin venäläinen muoto, jossa

oleellisinta on ymmärtää, että kaikki on kaupan. Oikeuskäynnit ovat edelleen juridista pantomiimia, jossa tuomiot noudattavat poliitikkojen käskyjä. Näytelmä esittelee onneksi myös muutaman henkilön, jotka yrittävät taistella järjestelmän välinpitämättömyyttä vastaan.

Suvi Kansikas